

Handlings- og økonomiplan 2016 - 2019

**Rådmannens
presentasjon
29.10.2015**

Sola kommune

Satsingsområder Kommuneplan

1. Helsefremmende
lokalsamfunn med
ansvar for hverandre

2. God oppvekst for
alle

3. Helhetlig
lokalsamfunnsutvikling –
Sola i regionen

4. Bærekraftig
økonomi

5. Innovativ
organisasjonsutvikling

Utfordrende tider

Utfordrende tider

- Fall i oljepris og redusert aktivitet i region
- Nedbemanning i mange bedrifter i vår region
- Økende arbeidsledighet
- Lavere økonomisk vekst
- Redusert skattenivå
- Fortsatt høy etterspørsel etter kommunale tjenester
- Flyktningssituasjonen
- Forventingsgapet
- Høyt investeringsnivå med tilhørende høy gjeldsgrad

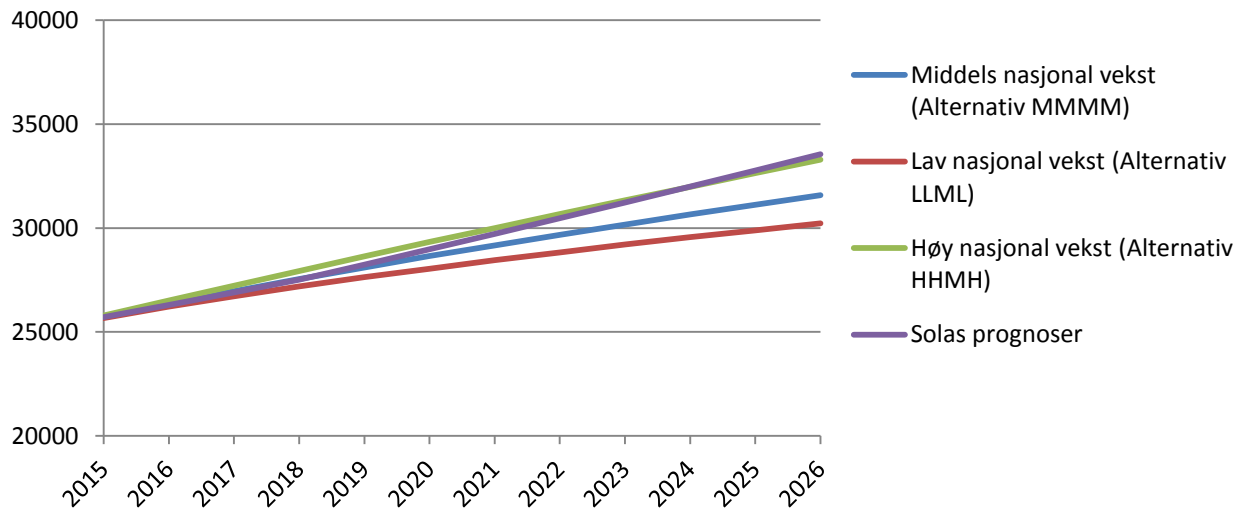

Utfordrende tider

- Velferd og tjenesteutvikling utfordres på ulike måter
- Vi må ha evne til å tenke nytt og jobbe systematisk med omstilling og endring
- Forbedring, forenkling og fornying vil fortsatt være vår viktigste strategi for omstilling
- Kommunereform og mulig ny kommunestruktur
- Sola kommune leverer tjenester av høy kvalitet til innbyggere i alle livsfaser
- Vi er i en sterk posisjon med gode og robuste tjenester.

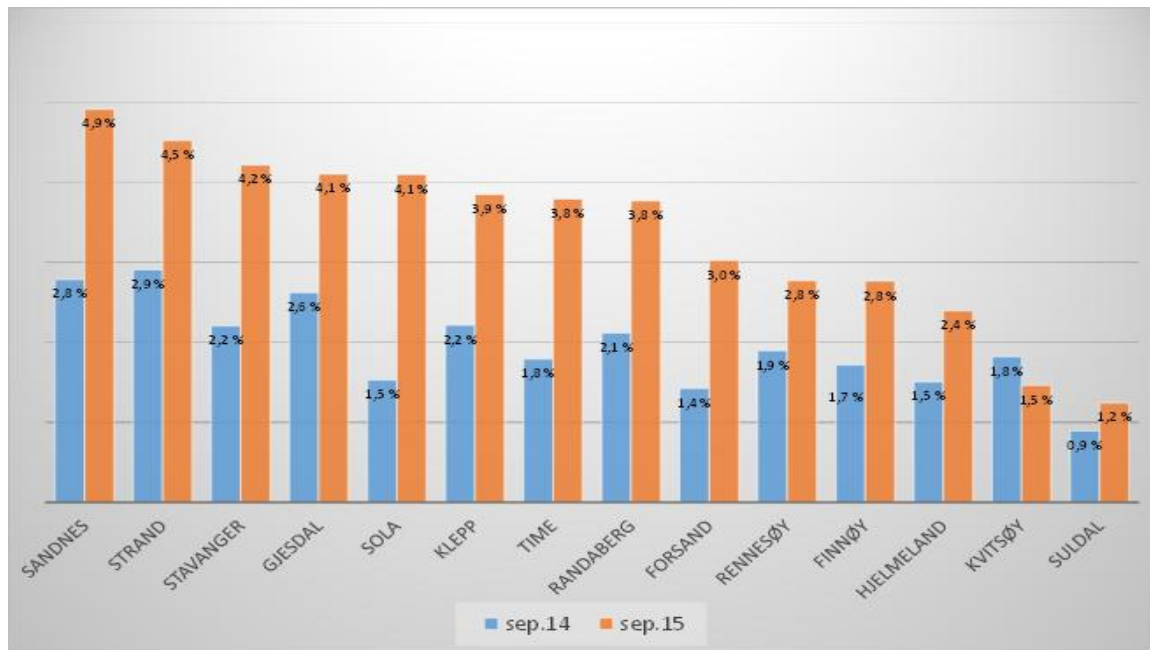

Befolkningsframskriving 2015-2026

Bruttoledighet

Økonomiske prioriteringer

Forutsetninger

- Befolkningsvekst på 2,2 % i planperioden
- Lønnsvekst 2,7 % - kompensert
- Prisvekst ikke kompensert – kr 5,8 mill.
- Renteforutsetninger
  - en gjennomsnittsrente på kommunens innlån 2,4 % i 2016
  - pengemarkedsrente 0,75 % i 2016
- Gjennomført omstilling 2011 – 2015 på kr 73,9 mill.

Forutsetninger

- Egenfinansiering investeringer kr 62,2 mill i 2016
  - for å oppnå netto driftsresultat på 3 %
- Avdrag etter minimumsavdrag i kommuneloven
- Avdrag utover minimumsavdrag kr 19,4 mill i 2016, kr 20,2 mill. i 2017, kr 46,6 mill. i 2018 og kr 59,1 mill. i 2019
  - for å redusere gjeldsgrad
- Pensjonskostnader i tråd med anslag fra KLP og SPK

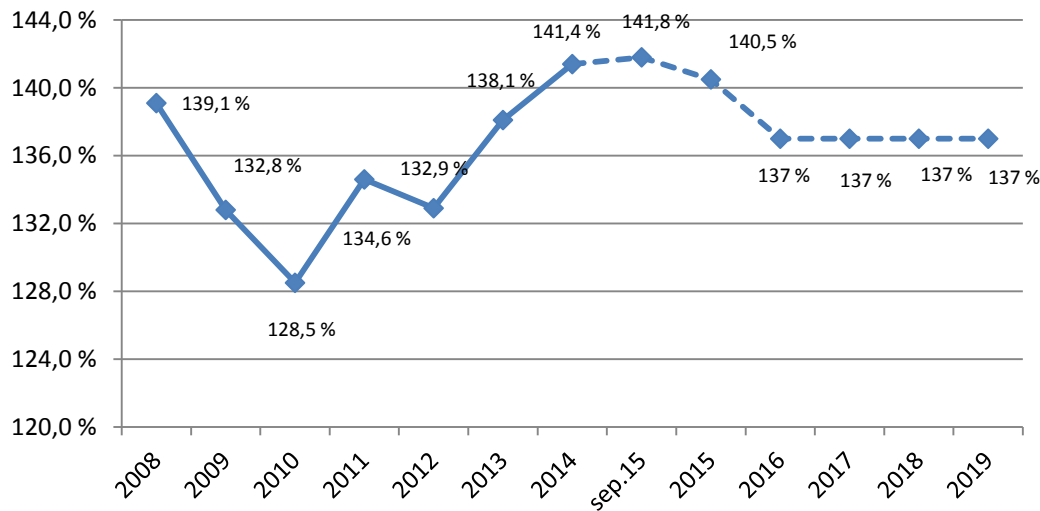

Frie inntekter (skatt og rammetilskudd)

- Skatteanslag 2015
  - anslått kr 15 mill. i mer inntekt
  - en forventet vekst på 5,4%
  - 140,5 % av landsgjennomsnittet
- Skatteanslag 2016
  - en økning i skattøren fra 11,35% til 11,8%
  - forventet en skattevekst på 5,8 %
  - regjeringens anslag på landbasis 7,4%
  - 137 % av landsgjennomsnittet
- Samlet vekst frie inntekter 5,1 %

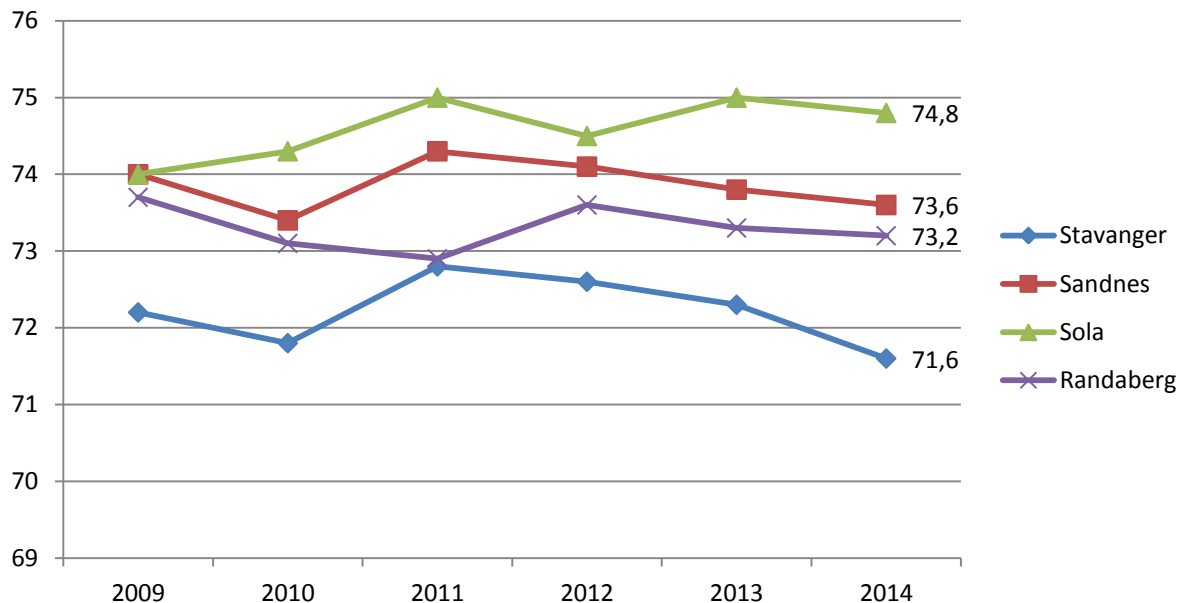

Skatt i % av landsgjennomsnittet

Prosentandel sysselsatte av befolkning 15-74 år

Frie inntekter (skatt og rammetilskudd)

- Veksttilskuddet 2016
  - kr 14,4 mill brutto
  - økt med kr 3,2 mill. i forhold til 2015
- Vilkår for veksttilskuddet
  - befolkningsvekst over 1,5 % i de siste tre år
  - skatteinntekter under 140 % i de siste tre år
- Det er ikke budsjettert med veksttilskudd f.o.m. 2017
  - anslått snitt skattevekst for år 2013, 2014 og 2015 er over 140 % av landgjennomsnittet per innbygger

Frie inntekter

Skatt og rammetilskudd	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Tall i 1000 kr	Opprinnelig vedtatt	Revidert anslag	Nominelle tall	2016 priser	2016 priser	2016 priser
Formue- og inntektskatt	928 000	943 000	997 800	1 021 600	1 046 400	1 075 500
Innbyggertilskudd	570 700	570 700	588 900	602 200	618 000	635 000
Utgiftsutjevning, INGAR, skjønn, saker særskilt fordeling	-48 500	-48 500	-51 000	-46 900	-42 000	-42 000
Veksttilskudd	11 200	11 200	14 400	0	0	0
Endring i Stortinget (budsjettavtale des. 14)		-300				
Endring i RNB 2015		7 400				
Inntektsutjevning	-162 600	-172 000	-171 200	-175 300	-179 500	-184 500
Sum frie inntekter	1 298 800	1 311 500	1 378 900	1 401 600	1 442 900	1 484 000
			5,1 %	1,6 %	2,9 %	2,8 %

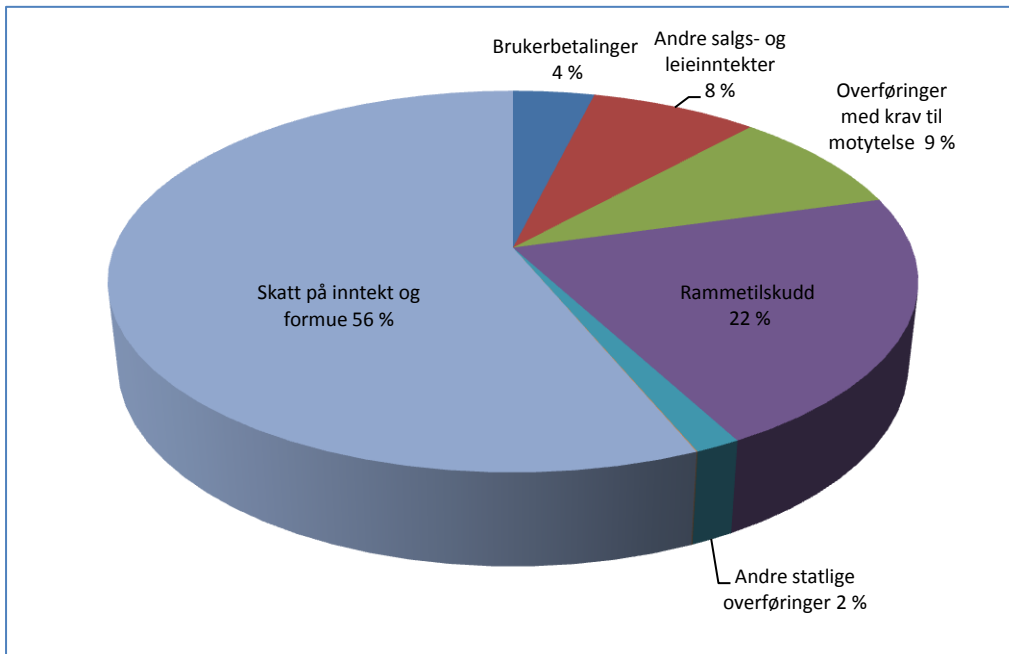

Andre inntekter

- Overføringer fra Lyse
  - Forutsatt samlet utbytte på kr 425 mill. i 2016, kr 435 mill. i 2017, kr 500 mill. i 2018 og kr 550 mill i 2019.
  - Sola kommune sin andel er på kr 37,1 mill. i 2016.
  - Rente på det ansvarlige lån i Lyse kr 5,8 mill i 2016.
  - Avdrag på kr 8,741 mill. føres i investering.
  - Utbytte forventninger for 2016 og 2017 er henholdsvis kr 10 mill. og kr 25 mill. lavere enn lagt til grunn i HØP 15-18.
- Utbytte fra Sola bredbånd AS kr 6 mill. i 2016, kr 7 mill. i 2017, 2018 og 2019.
- Avgifter, gebyrer og egenbetaling
  - presenteres samlet i kapittel 6.

Driftsinntekter 2016

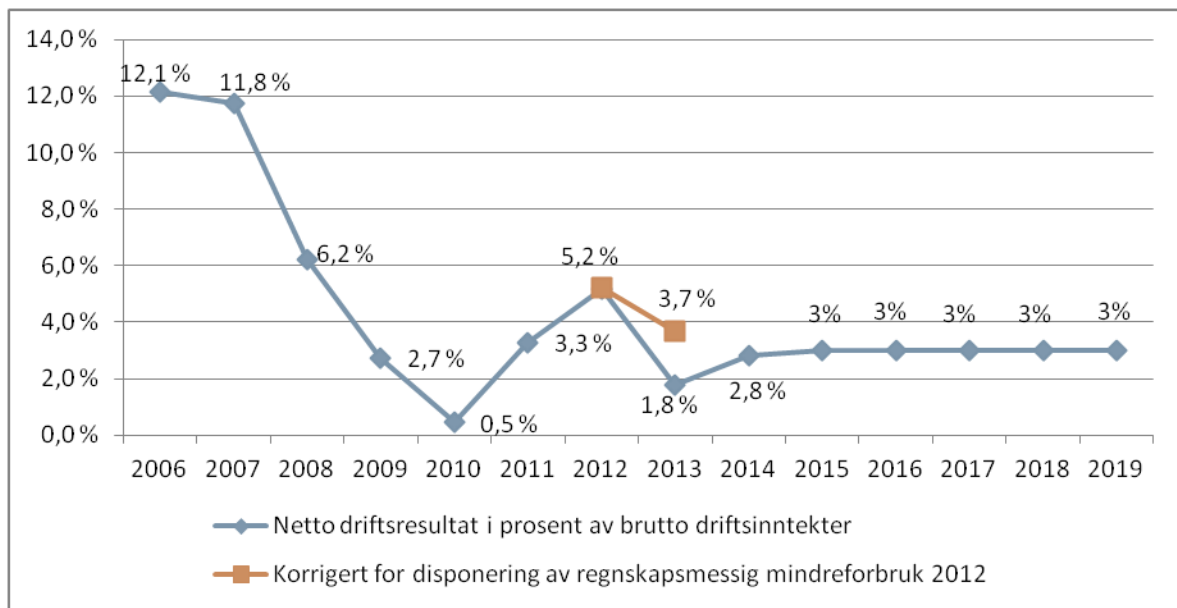
Bærekraftig økonomi – Økonomiske måltall

Vedtak i KS nr 76/14 Handlings- og økonomiplan 2015-2018 og årsbudsjett 2015, pkt 9

- *"Handlings- og økonomiplaner innrettes med sikte på reell styring etter følgende økonomiske måltall:*
  - *For å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi skal balansen mellom inntekter og utgifter i driftsbudsjettet tilpasses et netto driftsresultat på minimum 3 prosent av kommunens brutto driftsinntekter.*
  - *For å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi skal framtidige låneopptak tilpasses en gjeldsgrad – lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter – som på lang sikt ikke bør ligge over 60 prosent."*

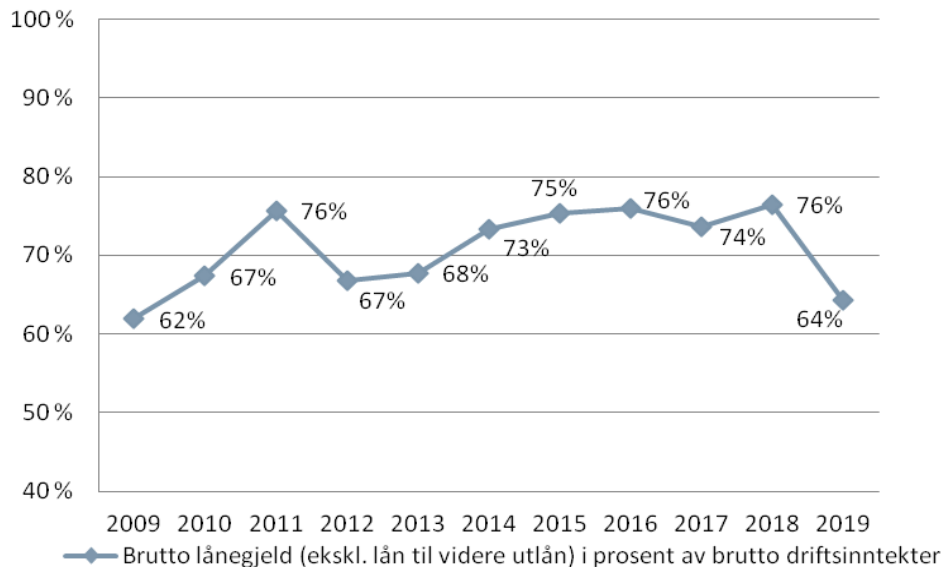

Netto driftsresultat

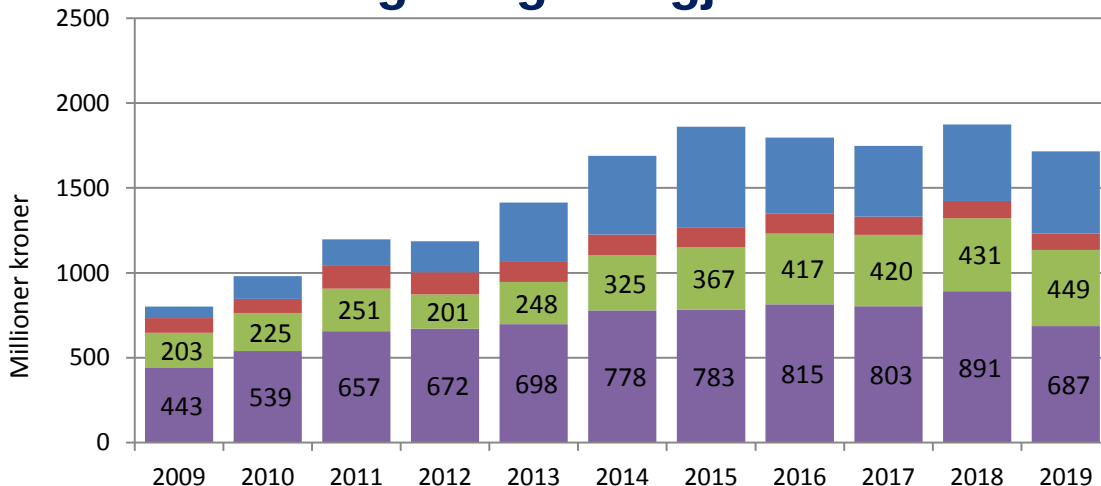

Gjeldsgrad

Langsiktig lånegjeld

- Lån betjent av kommunens frie inntekter (skattefinansiert)
- Lån betjent av gebyrer i VAR-sektoren (avgiftsfinansiert)
- Lån betjent av staten (reformer i grunnskolen, eldreomsorg, psykiatri)
- Lån til videre utlån (startlån og annen mellomfinansiering)

Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet 2016-2019

- Samlet investeringsnivå for kommunens prosjekter i overkant av kr 1,2 mrd. i planperioden
  - i tillegg kr 76 mill. til selvfinansierte byggeprosjekter.
- Rådmannens forslag tar utgangspunktet i prosjekter vedtatt i HØP 2015 -2018.
- Noen prosjekter er utsatt pga endrende behov samt budsjettmessige og kapasitetsmessige årsaker
- Investeringsnivået er høyt men nødvendig for å opprettholde tjenestetilbud til den økende befolkningen.
- Samlebevilgninger etter formål.
- Det forventes et høyt investeringsnivå også etter planperioden, da en del nødvendige investeringer ligger der.

Investeringer Oppvekst og kultur

- Totalt kr 247 mill. i planperioden
  - herav kr 190 mill. til utvidelse, tilpasning og rehabilitering og nybygg av skoler
- Utvalg av prosjekter innen oppvekst og kultur
  - Ressurssenteret Grannes skole, utvidelse del 1, ramme kr 84,2 mill., ferdig 2016.
  - Skolebruksplan:
    - Sande skole, utbygging, kr 18,5 mill., ferdig 2019
    - Håland skole, utbygging, kr 14 mill., ferdig 2018
    - Storevarden skole, utbygging, kr 8,4 mill., ferdig 2019
    - Sola skole, utbygging og rehabilitering, kr 70 mill., ferdig 2016
    - Dysjaland, utbygging, ramme kr 30 mill., ferdig 2017
- *Ferdigstilles i neste planperioden:*
  - Ny skole Jåsund, ramme kr 202 mill., ferdig 2020
  - Erstatningslokale kommunale bhg., kr 85 mill., ferdig 2020/2021

Investeringer levekår

- Totalt kr 400 mill. i planperioden
  - herav kr 276 mill. til nytt sykehjem og kr 92 mill. til gjennomføring av Boligsosial handlingsplan
- Utvalg av prosjekter innen levekår:
  - Nytt sykehjem Sola sentrum, kr 276 mill., ferdig 2018.
  - Erstatning av utleieboliger K/T/B3, kr 12,5 mill., ferdig 2019.
  - Erstatning av utleieboliger B05, kr 12,5 mill., ferdig 2017.

Investeringer levekår, fortsettelse

- 4 boliger med base, Kjelsberg ring, rus/psykiatri, kr 23 mill., ferdig 2018.
- Småhus, midlertidige permanente, kr 21,6 mill., ferdig 2019.
- Kommunale utleieboliger (gruppe 1), kr 21 mill., ferdig 2018.
- Kommunale utleieboliger (gruppe 2), kr 22,5 mill., ferdig 2018.
- Sola hybelhus, kr 10,2 mill., ferdig 2016.

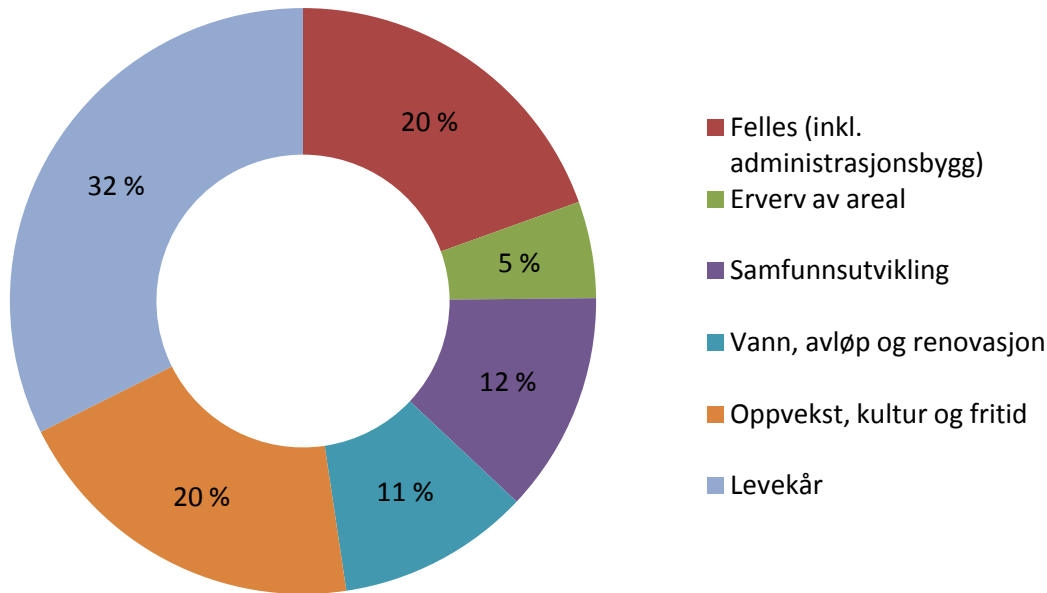

Investeringer fellesområder, samfunnsutvikling inkludert idrett og VAR

- Utvalg av prosjekter:
  - Nytt rådhus, kr 216,7 mill., ferdig 2019.
  - Turveger, kr 30,3 mill., ferdig 2018.
  - Erverv av areal, kr 66 mill.
  - Skytehall Forus Bedriftsidrettsarena, kr 13,1 mill., ferdig 2017.
  - Infrastruktur regionalt sykkelanlegg, kr 11 mill., ferdig 2018.
  - VAR totalt kr 131,4 mill. i planperioden
- *Ferdigstilles i neste planperioden*
  - *Ny kirke Sola sentrum, kr 1 mill. i 2019 forprosjekt, ferdig 2020/2021.*

Investeringer 2016-2019

Driftsbudsjettet

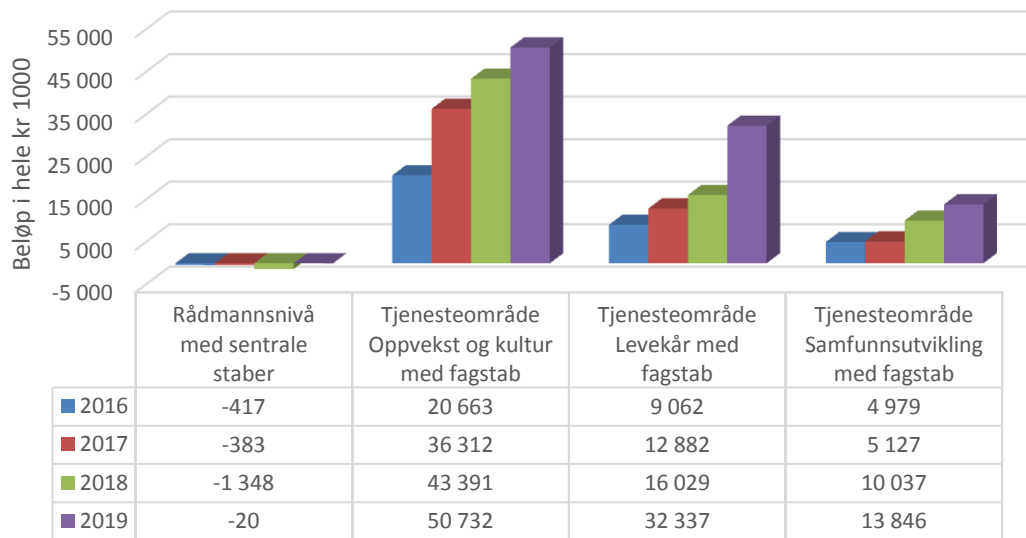
Driftsbudsjettet 2016-2019

- Samlet forslag til nye tiltak er på kr 34,3 mill. i 2016.
- Tiltak i vedtatt HØP 2015-2018 ble vurdert opp mot andre innmeldte behov.
- Tiltak er i hovedsak knyttet til demografi og tiltak hvor kostnader påløper uansett budsjettdekning samt oppfølging av politiske vedtak
- Alle tiltak med beskrivelse framkommer i kapittel 2 avsnitt 2.7.2 og 2.7.3.
- Innmeldt behov var mye større

Tiltak 2016-2019 fordelt på rådmannsnivå og tjenesteområdene

Oppvekst og kultur

Oppvekst og kultur

- Demografikostnader skole kr 2,3 mill.
- Styrking Grannes ressurscenter kr 1 mill.
- Ekstratimer naturfag kr 0,4 mill.
- Kjøp av undervisningstjenester kr 1 mill.
- Økt tilskudd ikke kommunale barnehage kr 3 mill.
- Økt tilskuddgolv fra 98 % til 100 % kr 2,8 mill.
- Demografikostnader barnehage kr 7,8 mill.
- Eksisterende vedtak spesialpedagogiske tiltak kr 0,8 mill.
- Administrative ressurser barnehage kr 0,3 mill.

Oppvekst og kultur, fortsettelse

- Økt foreldrebetaling makspris barnehage kr -0,6 mill.
- Gratis kjernetid/reduisert foreldrebetaling barnehage kr 0,6 mill.
- Økt bemanning helsestasjon, 1,5 årsverk, kr 0,9 mill.
- Økte driftskostnader kultur 0,4 mill.
- Fritid – vedlikehold av utstyr, ferietilbud for barn samt aktivitetsmidler Feelgood kr 0,35 mill.
  - delvis finansieres fra bevilgningsreserve Utvalg for kultur, samfunnsutvikling og miljø.

Levekår

Levekår

- Økt vederlagsbetaling institusjon kr -0,7 mill.
- Diverse økte kostnader kr 0,6 mill.
  - herav bl.a. personaltøy, utskifting leasingsbiler, økt bidrag til legevakt, og pasientskadeerstaning, vaskeritjenester
- Øyeblikkelig hjelp døgnplasser kr 2,7 mill.
  - fra øremerkede midler til rammetilskuddet
- Interkommunal smittevern kr 0,4 mill.
- Psykolog netto kostnad kr 0,5 mill
- Etablering av veiledningstjenester netto kostnad kr 0,6 mill.
  - K-sak 55/15, møte 26.05.15

Levekår, fortsettelse

- Økt legedekning kr 0,5 mill.
- Sande dagsenter – økt behov for bemanning kr 0,2 mill.
- Psykisk helsearbeid og rus kr 2 mill. f.o.m. 2018
  - finansieres av statlige midler i 2016 og 2017
- Åpning av ny avdeling ved TABO, 7 senger utsatt til 2017.
- Nytt sykehjem kr 15 mil helårseffekt av 22 nye plasser 2019
  - befolkningsframskriving og behovsanalyser viser at det ikke er behov for alle plasser i 2019.

Levekår, fortsettelse

- Kvalifiseringsprogrammet økt stillingsressurs kr 0,3 mill.
- Flyktningeteam – økte stillingsressurser kr 1 mill.
- Økonomisk sosialhjelp kr 3 mill.
- Videreføring av tiltak finansiert av folkehelsemidler kr 0,4 mill.
- Formidling av syns- og hørselshjelpemidler kr 0,2 mill.
- Ergoterapi barn – økt stillingsressurs kr 0,3 mill.

Samfunnsutvikling og rådmannens staber

Samfunnsutvikling

- FDV kostnader, bygg som tas i bruk kr 1,2 mill.
- Rådgiver stab samfunnsutvikling helårseffekt , kr 0,4 mill.
- Regjeringens tiltakspakke for økt sysselsetting kr 2,5 mill.
  - særskilt finansiering i Statsbudsjettet
- Deltidsstilling spesialarbeider Idrett og bad kr 0,2 mill.
  - finansieres ved redusert overtid
- Arealplan ny fordelingsnøkkel skattefinansiert kr 4,2 mill.
  - 80 % og gebyrfinansiert 20 % , jfr. f-sak 91/15 kr 4,2 mill.

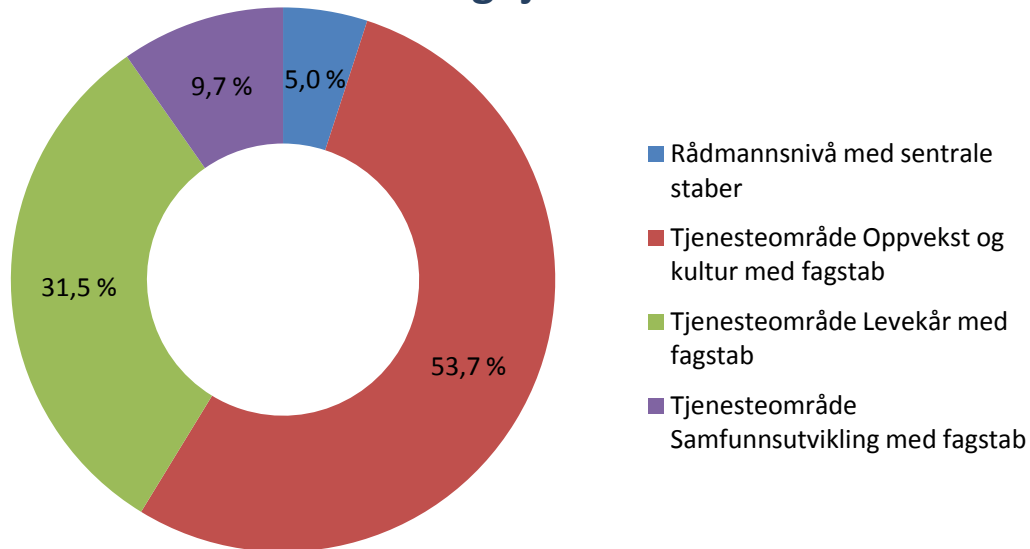

Rådmannsnivå med sentrale staber

- Lønn og møtegodtgjørelse politisk nivå kr 1,1 mill.
- Bevilgningsreserve kommunestyret foreslås avvirket kr -0,2 mill.
- Bevilgningsreserve ungdomsformål foreslås overført Fritid
- Kommunikasjonsrådgiver 0,5 årsverk kr 0,3 mill.
- Beredskap 0,5 årsverk 0,5 mill.
- Driftsmidler beredskap og verktøy for befolkningsvarsling kr 0,3 mill.
- Interkommunalt arkiv i Rogaland kr 0,2 mill.
- Statliggjøring skatteoppkreveren kr -1,8 mill.
- Rådgiver drift/vedlikehold trådløst nettverk 1 årsverk, kr 0
  - finansieres av egne budsjettramme

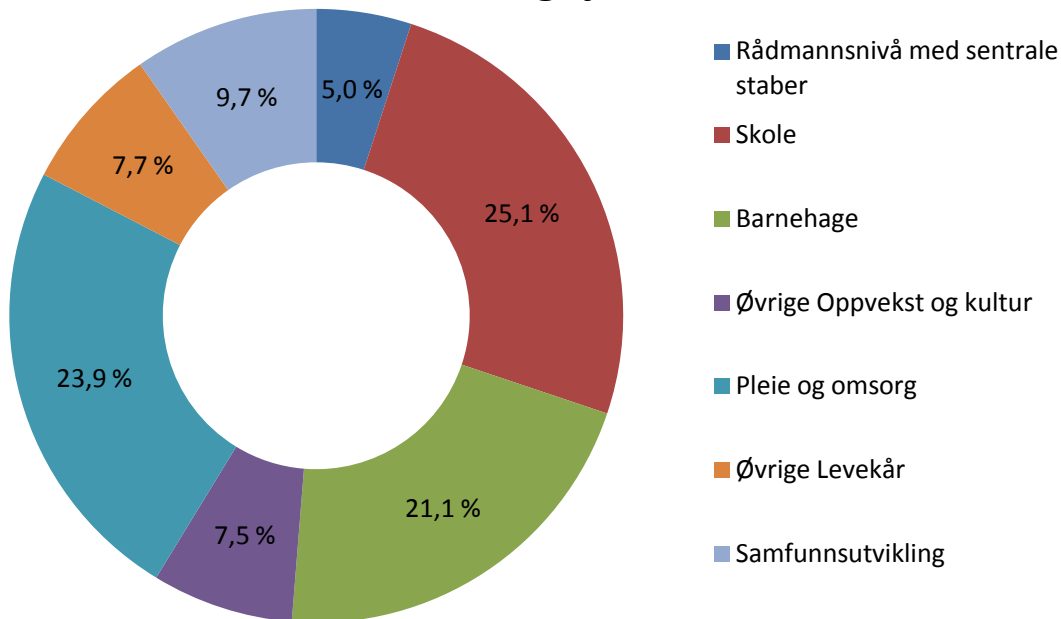

Prosentandel av forslag til netto driftsbudsjett 2016 rådmannsnivå og tjenesteområdene

Prosentandel av forslag til netto driftsbudsjett 2016 rådmannsnivå og tjenesteområde

Spørsmål

- Sendes via gruppeledere til økonomisjef:
sabina.letto@sola.kommune.no
- Besvares fortløpende men puljevis med kopi til alle gruppeledere.
- Behov for gjennomgang med partigrupper avtales med økonomisjef.
- Regneark sendes på mail 2. november.

A photograph of a small, rectangular stone church with a steep, gabled roof covered in corrugated metal. The church is built from rough-hewn, grey and brown stones. It has a small, arched doorway on the left side. The church is surrounded by a green lawn and several tall, bare trees with intricate branch structures. In the background, a small white house with a red roof is visible through the trees. The sky is a pale blue with some light clouds.

**Takk for oss og
lykke til med
budsjettbehandlingen!**